

Силабус
навчальної дисципліни
Неврологія
2024-2025 навчальний рік

Освітня програма «Логопедія»
Спеціальність А6 Спеціальна освіта
Галузь знань А Освіта
Рівень вищої освіти перший

Викладач (і)	Черневич Віта Віталіївна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/chernevych-vita-vitaliyivna/
Е-mail викладача:	vita.biolog17@gmail.com

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	14	16	60	залік
3/90	6	4	80	залік

Семестр: 2

Мова навчання: українська

Ключові слова: неврологія, нервова система, головний мозок, психічні функції, мовлення, нейропсихологічні синдроми.

Мета курсу: викладання навчальної дисципліни “Неврологія” є формування наукового уявлення про клініку неврологічних порушень і їх вплив на розвиток мовної, інтелектуальної, рухової й іншої патології, формування у студентів поняття про структуру та механізми мовленнєвих розладів, обумовлених органічними ураженнями структур центральної нервової системи, порушеннями функцій другої сигнальної системи, внаслідок органічних уражень кори великих півкуль головного мозку, а також проблемами функціональних розладів мовленнєвої діяльності.

Предметом вивчення курсу будова, функції, захворювання та патології нервової системи. Неврологія досліджує як центральну нервову систему (головний і спинний мозок), так і периферичну нервову систему (нерви, що з'єднують мозок і спинний мозок з органами та тканинами).

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗКЗ. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- ЗК4. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- СК1. Здатність здійснювати діагностику та оцінку мовленнєвих порушень.
- СК2. Здатність розробляти та реалізовувати індивідуальні програми корекції мовленнєвих розладів.
- СК3. Здатність проводити профілактичну та просвітницьку роботу щодо попередження мовленнєвих порушень.
- СК16. Здатність до самоосвіти та професійного розвитку впродовж життя.
- СК18. Здатність застосовувати знання з неврології для розуміння природи мовленнєвих порушень.
- ПРН1. Розуміти основні поняття та закони функціонування нервової системи.
- ПРН2. Вміти проводити первинну діагностику стану нервової системи у дітей з мовленнєвими порушеннями.
- ПРН9. Оцінювати ефективність корекційно-розвивальних програм з урахуванням неврологічних даних.
- ПРН10. Дотримуватися етичних норм та стандартів професійної діяльності у роботі з дітьми, які мають мовленнєві порушення.

Зміст курсу:

ЗМ 1. Принципи будови та функціонування нервової системи

Неврологія як наука. Роль невропатології в сучасній медицині. Неврологія та спеціальна педагогіка. Анатоми-топографічні відділи нервової системи. Основні принципи функціонування нервової системи.

Цитоархітектоніка кори великого мозку. Локалізація функцій у корі великого мозку. Розлади вищих мозкових функцій. Симптоми ураження різних часток головного мозку. Симптоми ураження півкуль великого мозку

Анатомія вегетативної нервової системи. Сегментарна вегетативна нервова система: симпатичний відділ, парасимпатичний відділ. Надсегментарна вегетативна нервова система: ерготропна та трофотропна системи. Методики дослідження стану вегетативної нервової системи. Клінічні синдроми ураження сегментарної вегетативної нервової системи.

ЗМ 2. Травматичні ураження та захворювання нервової системи

Закрита черепно-мозкова травма. Класифікація: Форми черепно-мозкової травми, ступені тяжкості черепно-мозкової травми. Патоморфологія. Клінічна картина. Травми нервової системи у дітей. Мінімальна мозкова дисфункція. Травми спинного мозку. Травми периферичних нервів

Енцефаліти. Класифікація енцефалітів. Первинні енцефаліти: Герпетичний енцефаліт. Епідемічний енцефаліт. Кліщовий весняно-літній енцефаліт. Комариний енцефаліт. Американський енцефаліт. Австралійський енцефаліт. Вторинні енцефаліти: Грипозні енцефаліти. Коровий енцефаліт. Паротитний енцефаліт. Енцефаліт, зумовлений краснухою. Менінгіти.

Класифікація. Патогенез. Клініка і діагностика. Гострий бактеріальний менінгіт. Менінгококовий менінгіт. Вірусний менінгіт. Менінгіт, зумовлений вірусом епідемічного паротиту. Поліомієліт гострий передній епідемічний.

Епілепсія. Клінічні прояви епілепсії. Епілептичний статус. Принципи лікування епілепсії. Особливості епілепсії у дітей. Не епілептичні пароксизмальні стани: Нейрогенні, вазо-вазальні (рефлекторні), кардіогенні. Вегетативний пароксизм (криз). Неврози. Невротичні реакції у дітей. Астенічні розлади.

ЗМ 3. Неврологічне забезпечення мовленнєвої діяльності

Мозок та мовлення. Центральний мовленнєвий апарат. Будова кори головного мозку. Долі мозку. Стовбур головного мозку. Функціональна асиметрія головного мозку. Психофізіологічні механізми мовленнєвої діяльності. Причини порушень мовлення. Класифікація мовленнєвих розладів.

Організація центральної регуляції рухів. Патологія екстрапірамідної системи та мозочка. Симптоми ураження стріатума. Рухові порушення при ураженнях мозочка. Бульбарна дизартрія. Псевдобульбарна дизартрія. Коркова дизартрія. Екстрапірамідна дизартрія. Мозочкова дизартрія. Порушення мовлення при ДЦП.

ЗМ 4. Нейропсихологічні синдроми порушень вищих психічних функцій при локальних ураженнях кори головного мозку

Нейропсихологічні синдроми порушень вищих психічних функцій. Агнозії (слухові (акустичні) агнозії, мовленнєва акустична агнозія, слухова агнозія, аритмія, амузія). Апраксії (кінестетична апраксія, синдром тактильної неувagi, конструктивна апраксія). Форми афазії з центральним дефектом порушення експресивного мовлення: еферентна (кінетична) моторна афазія, аферентна моторна афазія, динамічна афазія. Форми афазії з центральним ефектом порушення імпресивного мовлення: сенсорна-акустико-гностична афазія, акустико-мнестична афазія, семантична афазія; порушення номінативної функції мовлення при амнестичній афазії.

ЗМ 5. Порушення писемного мовлення

Механізм писемного мовлення. Порушення писемного мовлення. Мовленнєві аграфії: Еферентна кінетична моторна аграфія. Аферентна кінестетична моторна аграфія. Сенсорні форми аграфії: сенсорна аграфія, акустико-мнестична аграфія. Форми аграфії з порушенням найвищих рівнів в організації писемного мовлення: динамічна аграфія, семантична аграфія. Гностичні форми аграфії: оптико-просторова аграфія, оптична аграфія, оптико-мнестична аграфія, апракто-агностична форма оптичної аграфії. Дисграфія як специфічне порушення письма. Механізми порушень при різних формах дисграфії та класифікація дисграфій: артикуляторно-акустична; на основі порушень фонемного розпізнання; на ґрунті порушення мовного аналізу та синтезу; аграматична; оптична дисграфія. Особливості формування читання і його розлади. Форми дислексії: фонематична, семантична, аграматична,

мнестична, оптична, тактильна. Актуальні питання профілактики дислексії та дисграфії.

ЗМ 6. Системні та функціональні розлади мовлення

Алалія як системне порушення мовленнєвої діяльності. Причини, локалізація, механізм порушення при алалії. Моторна алалія. Сенсорна алалія.

Психоневрологічні порушення мовлення. Заїкуватість. Особливості судом при заїкуватості (тонічні і клонічні), локалізація судом. Характеристика невротичної заїкуватості. Неврологічна і вегетативна симптоматика, прояви загального неврозу. Методи медичного, психотерапевтичного і педагогічного впливу. Характеристика неврозоподібної заїкуватості: причини виникнення, особливості перебігу. Значення вікового аспекту у виникненні заїкуватості. Значення соціального середовища для виникнення і перебігу хвороби. Темпоритмічні розлади мовлення не судового характеру. Зв'язок формування темпу і ритму мовлення з підкорковими утвореннями. Корково-підкоркові взаємини. Види розладів темпу і ритму мовлення: тахілалія і браділалія.

Методи навчання: Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення).

Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Практичні: вправи, практичні роботи.

Методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок.

Метод навчальної дискусії – суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу.

Метод пізнавальних ігор – моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів.

Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу; метод опори на життєвий досвід здобувачів.

Метод усного контролю: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; метод письмового контролю; метод тестового контролю.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Курс передбачає індивідуальну та групову (командну) роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Курс передбачає удосконалення професійних навичок та формування soft skills, які формують уміння генерувати творчі ідеї, переконувати, мотивувати, керувати часом, знаходити підхід до людей, вирішувати конфлікти, пропагувати культурні цінності; розвивають ситуаційну обізнаність, самостійність творчої думки, індивідуальність, лідерські якості, толерантність, емпатію, навички командної роботи, міжособистісного та ділового спілкування.

закріплення знань, моделюючи ситуації з життя

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (ноутбук); програмне (Microsoft Office PowerPoint, Word, Moodle, Zoom);

Система оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F з обов'язковим повторним вивченням ОК

Список рекомендованих джерел:

1. Григорова І. А., Соколова Л. І., Герасимчук Р. Д. та ін. Неврологія: національний підручник / за ред. І. А. Григорової, Л. І. Соколової. – Київ: ВСВ "Медицина", 2017. – 624 с.
2. Литвиненко Н. В., Кареліна Т. І., Касевич Н. М. Неврологія: підручник. – 3-є вид. – Київ: ВСВ "Медицина", 2024. – 288 с.
3. Кареліна Т. І., Касевич Н. М. Неврологія: підручник / за ред. Н. В. Литвиненко. – 2-ге вид., випр. – Київ: ВСВ "Медицина", 2017. – 288 с.
4. Мументалер М. Неврологія: посібник. – 4-те вид. – Київ: Медкнига, 2019. – 856 с.
5. Військово-польова неврологія: навчальний посібник / за ред. О. В. Ткаченка. – Київ: ПрофКнига, 2020. – 320 с.
6. Вегетативна дисфункція при хронічному панкреатиті: навчальний посібник / за ред. О. В. Ткаченка. – Київ: ПрофКнига, 2021. – 450 с.
7. Clinical Neurology: підручник / за ред. Дж. Сміта. – Київ: Медкнига, 2018. – 270 с.
8. Неврологія: електронний підручник / за ред. М. К. Звягеля. – Новоград-Волинський: ЛКЛАУД, 2025.
9. Неврологія: підручник / І. А. Григорова, Л. І. Соколова, Р. Д. Герасимчук та ін.; за ред. І. А. Григорової, Л. І. Соколової. – 3-є вид. – Київ: ВСВ "Медицина", 2017. – 624 с.
10. Неврологія: підручник / Н. В. Литвиненко, Т. І. Кареліна, Н. М. Касевич; за ред. Н. В. Литвиненко. – 2-ге вид., випр. – Київ: ВСВ "Медицина", 2017. – 288 с.
11. Боярчук О. Анатомія та еволюція нервової системи: підруч. для студ. вищ.навч.закл./ О.Д. Боярчук; Держ.закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса

- Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. – 395с.
- 12.Хатунцева, С.М. Мовленнєві та сенсорні системи та їх порушення: методичні рекомендації до практичних робіт: посібник для студентів ІСПКО / С М Хатунцева. — Бердянськ : БДПУ, 2016. — 82 с.: іл.
- 13.Шкробот С. І., Салій З. В., Бударна О. Ю., Сохор Н. Р., Салій М. І. Топічна діагностика патології нервової системи. Алгоритм діагностичного пошуку: навч. посіб. – Тернопіль: ТДМУ, 2018. – 156 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
4. Інші сайти:
<http://www.nbuu.gov.ua/>
<https://library.meduniv.lviv.ua/>
<https://libr.knmu.edu.ua/>
https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/nevrologiya/